

COD LLYWODRAETHU

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL BLAENAU GWENT

Diwygiwyd ddiwethaf: Mawrth 2019
Fersiwn 9

CYNNWYS

	Rhif tudalen
1.0	1
2.0 2
2.1	2
<i>Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith.</i>	
2.2 5
<i>Sicrhau didwylledd ac ymgysylltu cynhwysfawr â rhanddeiliaid.</i>	
2.3	.. 8
<i>Diffinio canlyniadau o ran manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy.</i>	
2.4	9
<i>Pennu'r ymyriadau sydd eu hangen i sicrhau'r cyflawniad gorau posibl o ran y canlyniadau a fwriedir.</i>	
2.5	10
<i>Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo.</i>	
2.6	13
<i>Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref.</i>	
2.7	15
<i>Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn sicrhau atebolrwydd effeithiol.</i>	
3.0	16
Monitro ac A	

COD LLYWODRAETHU LLEOL

1.0 CYFLWYNIAD

Croeso i argraffiad diweddaraf Cod Llywodraethu Lleol y Cyngor.

Mae'r Cod Llywodraethu Lleol wedi'i ddatblygu o ddogfen fframwaith a chanllawiau a luniwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE), ond heb os cynnwys. Mae'r fframwaith yn nodi saith egwyddor graidd llywodraethu da sydd arwain awdurdodau lleol er mwyn sicrhau bod eu trefniadau llywodraethu'n hwyluso defnydd tryloyw, effeithlon ac atebol o adnoddau ar gyfer dinasyddion Blaenau Gwent yn y pen draw. Mae'r Cyngor yn dangos sut y mae'n cydymffurfio â'r egwyddorion hyn yn ei God Llywodraethu. Dyma'r saith egwyddor graidd a bennwyd ar gyfer llywodraethu da:-

Ymddwyn gydag uniondeb, gan ddangos ymrwymiad cryf i werthoedd moesegol, a pharchu rheolaeth y gyfraith
Sicrhau didwylledd ac ymgysylltu cynhwysfawr â rhanddeiliaid
Diffinio canlyniadau o ran manteision economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol cynaliadwy
Pennu'r ymyriadau sydd eu hangen i sicrhau'r cyflawniad gorau posibl o ran y canlyniadau a fwriedir
Datblygu gallu'r endid, gan gynnwys gallu ei arweinyddiaeth a'r unigolion oddi mewn iddo
Rheoli risgiau a pherfformiad drwy reolaeth fewnol gadarn a rheolaeth ariannol gyhoeddus gref
Rhoi arferion da ar waith o ran tryloywder, adrodd ac archwilio er mwyn sicrhau atebolrwydd effeithiol.

Nid yw'r egwyddorion hyn i'w darllen ar wahân gan eu bod i gyd yn gydgyssylltiedig ac yn gorgyffwrdd neu'n cyfuno â'i gilydd.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent yn gweithredu drwy Fframwaith Llywodraethu sy'n dwyn ynghyd set sylfaenol o ofynion deddfwriaethol, egwyddorion llywodraethu a phrosesau rheoli. Nod y ddogfen hon yw codeiddio'r fframwaith hwn a galluogi'r Cyngor i ddangos yn dryloyw sut mae'n gweithredu yn erbyn y safonau llywodraethu gorau, a barnu a mesur unrhyw welliannau angenrheidiol.

Mae Arweinydd ac aelodau'r Cyngor ynghyd â'r Rheolwr Gyfarwyddwr a'r Tîm Arweinyddiaeth Gorfforaethol wedi cymeradwyo cod lleol hwn fel fframwaith i gynnal busnes er mwyn sicrhau gwelliannau i bobl Blaenau Gwent.

Mae'r Cyngor wedi dirprwyo'r broses o fonitro cydymffurfiaeth â'r Cod a monitro ei effeithiolrwydd i'w Bwyllgor Archwilio. Yn dilyn adolygiad o'r Cod Llywodraethu a pha mor dda neu fel arall y mae'n gweithio, bydd yr adroddiad canlyniadol ei Ddatganiad Llywodraethu Blynnyddol yn cael ei ystyried gan y Pwyllgor Archwilio i brofi lefel y sicrwydd a dderbyni

Bydd y Cyngor yn cyflawni hyn drwy gynnal canlynol:-

Cod Ymddygiad i Aelodau
Cod Ymddygiad i Swyddogion
Cyfansoddiad y Cyngor
Fframweithiau ar gyfer Craffu a eithrediaeth
Protocolau anffurfiol parthed: Cwynion Aelodau a Swyddogion
Cofrestrau Buddiannau ar gyfer Aelodau a Swyddogion
Rheolau gweithdrefnol i Aelodau a Swyddogion ddatgan buddiant yn y busnes sy'n cael ei ystyried gan yr holl bwyllgorau a'r Cyngor
Mae gan bob Pwyllgor swyddog cyngori i hyrwyddo'r dull priodol o gynnal cyfarfodydd
Rheolau Gweithdrefn y Contract
Polisi Gwrth-dwyll, Gwrth-lygredd a Gwrth-lwgrwobrwyo, gan gynnwys llinell gymorth twyll
Fframwaith Cymwyseddau diffiniedig ar gyfer staff
Polisi Chwythu'r Chwiban
Gweithredu Pwyllgor Safonau gan gynnwys aelodaeth allanol annibynnol gyda chylch gorchwyl diffiniedig
Cyfrifoldeb dirprwyedig i swyddogion allweddol o ran twyll, codau ymddygiad, safonau a chwythu'r chwiban
Gwasanaeth Archwilio Mewnol a Phwyllgor Archwilio fel rhan o fframwaith sicrwydd y Cyngor
Cynnal Rhestr Flynyddol o Gydabyddiaeth Ariannol Aelodau, cynnal cofrestr i gofnodi taliadau a chyhoeddi'n flynyddol yn y wasg leol
Hyfforddiant sefydlu i swyddogion ac aelodau gan gynnwys safonau ymddygiad a ddisgwylir a Rhaglen Datblygu Aelodau barhaus
Fframwaith Cymwyseddau Aelodau ac Adolygiadau Datblygiad Personol i lywio'r Strategaeth Datblygu Aelodau a'r Rhaglen Hyfforddi
Cyfle ffurfiol i bob aelod ddatgan eu buddiannau ar ddechrau cyfarfod.

Mae'r Cyngor wedi pennu safonau ymddygiad gofynnol ac wedi darparu canllawiau i helpu i gynnal a gwella safonau. Mae'r rhain yn cynnwys Polisi Urddas yn y Gwaith yn ogystal â'i Godau Ymddygiad a Pholisi Chwythu'r Chwi

Weithrediaeth neu ei aelodau unigol yn eu gwneud, a'r rhai sydd wedi'u dirprwyo i uwch swyddogion. Mae'r cyngor llawn yn pennu'r cyfeiriad strategol drwy fabwysiadu polisiau mawr a'r gyllideb, mae'r Weithrediaeth yn cymryd penderfyniadau pwysig o fewn fframwaith cyffredinol y polisi a'r gyllideb, gan helpu i ddatblygu polisiau newydd. Mae swyddogion yn gwneud penderfyniadau o ddydd i ddydd o fewn fframwaith y polisi a'r gyllideb

Nodi'r cyfrifoldebau a'r gweithdrefnau ar gyfer gwneud penderfyniadau. Dangosir penderfyniadau y gall y Weithrediaeth a'r Pwyllgorau eraill a'r Cyngor llawn eu gwneud yn adrannau 4-7 o'r Cyfansoddiad. Yn ogystal, mae polisiau a phrotocolau'r Cyngor yn nodi'r prosesau y mae'n rhaid eu dilyn wrth wneud penderfyniadau e.e. Polisiau Datblygu Sefydliad, Ceisiadau Trwyddedu a Chynllunio, Apeliadau, cyflwyno cynigion mewn Pwyllgorau

Sefydlu rôl drosolwg a chraffu gadarn drwy'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Rhyngddynt, mae gan y Pwyllgorau hyn bwerau i adolygu a chraffu ar benderfyniadau sy'n ymwneud ag unrhyw

Gweithredu gweithdrefn gwyno effeithiol

Ymgynghori â staff a chymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau

Sicrhau bod staff ar gael yn rhwydd i'r cyhoedd drwy gyfarfodydd, ar y ffôn, e-bost a lle bo'n briodol, ymweliadau cartref

Sicrhau bod trefniadau partneriaid a threfniadau caffael yr un mor glir ynghylch atebolrwydd.

Mae Cynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn amlinellu'r amcanion ar gyfer gwella lles ym Mlaenau Gwent a chyflawni'r dyletswyddau cyfunol o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) (2015). Mae'n ganlyniad proses helaeth o sgysiau parhaus a dadansoddiad o'r dystiolaeth i greu darlun o sut olwg sydd ar lesiant yma a'r hyn y gallwn ei wneud i'w wella.

Mae'r Cynllun yn nodi pum amcan yr ystyrir bod ganddynt rym gwirioneddol i sicrhau newidiadau, sef y rhai mwyaf brys a bod y dystiolaeth yn dweud wrthym fod angen cyfuno grymoedd partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gyflawni a gwella llesiant. Y rhain yw:

Cymunedau diogel a chyfeillgar

Edrych ar ôl ac amddiffyn yr amgylchedd naturiol

Annog a galluogi pobl i wneud dewisiadau ffordd iach o fyw mewn mannau y maent yn byw, dysgu, gweithio a chwarae ynddynt

Llunio llwybrau newydd i ffyniant

Y cychwyn gorau mewn bywyd i bawb

Mae Strategaeth Gwasanaethau C

wasanaethau'r Cyngor gan ddefnyddio sianeli traddodiadol a digidol.

Datblygwyd Strategaeth Gyfathrebu Gorfforaethol 2018/19, a cymeradwywyd gan y Pwyllgor Gweithredol ym mis Ebrill 2018. Diben yr adroddiad oedd aros i'r Prif Swyddog Masnachol newydd gael ei benodi er mwyn datblygu strategaeth hirdymor i gefnogi Cyfeiriad Strategol y Cyngor. Mae'r swyddog hwn yn ei swydd a bydd yn

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod ei ddefnyddwyr yn cael y cyfle i

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gosod dyletswydd ar bob corff cyhoeddus i gyflawni datblygu cynaliadwy. Diffinnir datblygu cynaliadwy fel proses o wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae angen gwneud hyn drwy gymryd camau yn unol â'r egwyddorion datblygu cynaliadwy fel bod y nodau llesiant yn cael eu cyflawni.

Gall cyrff cyhoeddus gynyddu eu cyfraniad at y nodau llesiant cenedlaethol i'r eithaf o weithio a nodir yn y ddeddf.

Yn ogystal â'r Codau Y

wedi golygu bod angen dull gwell o ddarparu gwaith trawsnewid hanfodol ar draws holl feysydd gwasanaeth y Cyngor.

Mae'r Cyngor yn cael dylanwad ehangach o fewn y gymuned ac mae'n darparu gwasanaethau hefyd drwy gymysgedd o gaffael, darpariaeth fewnol a phartneriaethau i helpu i gyflawni'r canlyniadau hyn.

Aelodau (Lefel 1) ym mis Awst 2018.

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu'r Cyngor y sgiliau, y wybodaeth a'r profiad angenrheidiol i berfformio'n dda.

Bydd y Cyngor yn cyflawni hyn drwy:

Barhau â'i raglen hyfforddi aelodau a'i raglen hyfforddi orfodol

Roi gwybodaeth i aelodau ar faterion sy'n bwysig i'r Cyngor

Hyfforddiant sefydlu a chyngor proffesiynol i'r aelodau

Cyflwyno gofynion sgiliau a phrofiad ar gyfer swyddi â chyfrifoldeb arbennig

Parhau i ddatblygu cymorth Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh) i aelodau er mwyn rhoi gwell dealltwriaeth o weinyddiaeth fodern a gwella cyfathrebu

Gweithredu fframwaith cymwyseddau ar gyfer swyddogion ac aelodau

Rhaglen fentora ar gyfer aelodau etholedig

Mae'r MTFS yn edrych ymlaen dros y tair blynedd nesaf (2019/20 i 2021/22) i asesu'r pwysau ar wariant y mae'r Cyngor yn debygol o'i wynebu a lefel yr arbedion y bydd angen eu gwneud

Mae'r Cyngor yn elwa ar ei aelodaeth o Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru sy'n darparu cefnogaeth a chymorth ar gyfer ystod o swyddogaethau a chyfrifoldebau'r Cyngor. Mae cymorth tebyg ar gael i aelodau o wahanol gyffwrdd proffesiynol ar draws y Cyngor

Mae'r Cyngor yn parhau i fod yn ymrwymedig i hybu iechyd a lles i'w weithwyr drwy arolygon staff cyfnodol, panel staff ac ymgysylltu â staff

Bydd y Cyngor yn disgwyl gwerthoedd tebyg o ran datblygu staff a grymuso ei bartneriaid a'i asiantau wrth ddarparu gwasanaethau.

Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen i gael strwythurau a phrosesau gwleidyddol a rheoli effeithiol i reoli'r broses o wneud penderfyniadau ac i ddefnyddio awdurdod o fewn y sefydliad. Mae'n credu ei bod yn bwysig bod pawb sy'n ymwneud â chynllunio a darparu gwasanaeth yn deall rolau a chyfrifoldebau ei gilydd a sut y gallant sicrhau'r canlyniadau gorau posibl

Er mwyn helpu i gyflawni hyn, mae cyfansoddiad y Cyngor yn nodi ei bortffolios

Yn yr un modd, ar ochr y swyddogion, mae'r cyfansoddiad yn amlinellu'r cynllun dirprwyo i Gyfarwyddwyr, Prif Swyddogion ac Uwch Swyddogion.

Yn benodol, caiff pedwar penodiad statudol eu cynnwys, sef Pennaeth y Gwasanaeth Cyflogedig (Rheolwr Gyfarwyddwr), Swyddog Monitro (Pennaeth Cydymffurfio Cyfreithiol a Chorfforaethol), Swyddog Adran 151 (Prif Swyddog - Adnoddau) a Phennaeth Gwasanaethau Democrataidd (Pennaeth Llywodraethu a Phartneriaethau) ynghyd â'u rolau a'u cyfrifoldebau penodol. Mae hyn yn helpu i sicrhau bod Aelodau'n cael cyngor proffesiynol ariannol a chyfreithiol priodol a chyngor priodol arall.

Yn yr un modd mae gan y Cyngor rolau statudol Cyfarwyddwr Corfforaethol Addysg a Chyfarwyddwr Corfforaethol Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae'r Rheolwr Gyfarwyddwr yn gyfrifol am bob agwedd ar reoli gweithredol, ac yn ymarferol, mae'n gweithredu hyn drwy gynllun dirprwyo.

Prif Swyddog Adnoddau'n atebol i'r Cyngor am sicrhau bod cyngor priodol yn cael ei roi ar yr holl faterion ariannol ar gyfer cadw cofnodion ariannol a chyfrifon priodol, ac ar gyfer cynnal system effeithiol o reoli mewnol.

Mae Pennaeth Cydymffurfio Cyfreithiol a Chorfforaethol (Swyddog Monitro) yn gyfrifol am sicrhau y dilynir y gweithdrefnau y cytunwyd arnynt ac y cydymffurfir â'r holl statudau a rheoliadau perthnasol a datganiadau eraill o arfer da.

Mae'r Cyngor wedi cytuno ar Strwythur Arweinyddiaeth Gorfforaethol diwygiedig o Ebrill 2018 ymlaen gallu strategol sydd eu hangen yn y Cyngor i fynd i'r afael â heriau yn y

Bydd y Cyngor yn ystyried ei berfformiad yn rheolaidd o ran cyflawni ei amcanion allweddol drwy:

Ddatblygu cynlluniau busnes ar bob lefel
Pennu

ddatganiadau ariannol.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Strategaeth Rheoli Risg gyda'r nod yn

Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Corfforaethol. Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad Corfforaethol y Cyngor yn cynnwys adroddiadau chwarterol ar yr adroddiad ar berfformiad a chyllid ar y cyd i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu C